

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen omahoitotarvikejakeluohje 2026

Sisällys

1	Omahoitotarvikejakelu.....	1
1.1	Lähete omahoitotarvikkeisiin	2
1.2	Asiakkaiden rekisterinpito	2
1.3	Tilaaminen	2
2	Diabeetikon hoitotarvikkeet	3
2.1	Verensokerimittarit	3
2.2	Verensokerin mittaliuskat.....	3
2.3	Ketoaineiden mittaliuskat.....	4
2.4	Verinäytteenottolaite	4
2.5	Lansetit verinäytteenottoa varten	4
2.6	Insuliiniruiskut ja insuliinikynien neulat	4
2.7	Insuliinikynät	4
2.8	Insuliinipumpputarvikkeet	4
2.8.1	Sensoroivaa insuliinipumppua käyttävien diabeetikoiden sensorit	4
2.8.2	Sensoroiva kudoslukuosin seurantajärjestelmä	5
3	Urologiset hoitovälineet	5
3.1	Virtsakatetrit.....	5
3.2	Virtsankeräyspussit/oheistarvikkeet	5
3.3	Ulkoisen virtsankeräjä	6
3.4	Inkontinenssisuojat.....	6
4	Ulosteinkontinenssi	7
4.1	Suolihuuhtelujärjestelmä	7
5	Avanteenhoitovälineet / -tarvikkeet	7
5.1	Suoliavannevälineet	7
5.2	Virtsa-avannevälineet.....	7
5.3	Muut avannetarvikkeet	7
6	Gastrostomiavälineet.....	7
7	Trakeostomiavälineet.....	8
8	Muut katetrit.....	8
9	Happirikastin ja happipullo	8
10	Lääkinnällinen pumppu	8
11	INR-arvon toteamistarvikkeet	8
12	Keskuslaskimokatetrin hoitovälineet.....	8
13	CPAP-tarvikkeet	9
14	Pleuranesteen dreenaussarja	9
15	Saattohoito	9
16	Muut omahoitotarvikkeet.....	9
17	Omahoitotarvikejakelusta ei luovuteta	9

1 Omahoitotarvikejakelu

Keskitetty omahoitotarvikejakelu jakaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaille pitkäaikaisen sairauden omahoitoon tarvittavia hoitotarvikkeita terveydenhuoltolain 24 §:n nojalla. Omahoitotarvikkeita luovutetaan silloin, kun asiakas on tarvinnut niitä sairautensa hoitoon vähintään kolme kuukautta. Poikkeuksena on pysyvästä sairaudesta johtuva tarve, jolloin omahoitotarvikkeet voidaan luovuttaa jo ennen 3 kk:n määräaikaa (diabetestarvikkeet ja avannetarvikkeet).

Omahoitotarvikkeet luovutetaan siltä hyvinvointialueelta, missä asiakkaalla on perusterveydenhuollon hoitosuhde. Jos toisen hyvinvointialueen asiakas on siirtänyt perusterveydenhuoltoa koskevan asiakkuutensa jollekin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen terveysasemalle, hän saa myös tarvittavat omahoitotarvikkeet Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelta. Annetuista tarvikkeista laskutetaan asiakkaan omaa hyvinvointialuetta.

Lähetteen omahoitotarvikkeista tekee terveydenhuollon ammattihenkilö, joka on vastuussa asiakkaan hoidosta, ja joka kirjoittaa omahoitotarvikkeita koskevan lähetteen jakeluohjeen huomioiden. Omahoitotarvikkeiden yksilöllisesti määritelty tarve kirjataan asiakkaan hoitosuunnitelmaan, jonka jälkeen asiakkaan hoidosta vastaava terveydenhuollon ammattilainen seuraa säännöllisesti asiakkaan tarvetta tarvikkeille.

Omahoitotarvikkeiden valintaa ohjaa asiakkaan yksilöllisen tarpeen ja terveydenhuollon ammattihenkilön arvion lisäksi omahoitotarvikkeiden kilpailutusta koskeva hankintalainsäädäntö. Mikäli asiakas haluaa hankintavalikoiman ulkopuolisen tuotteen, joutuu hän sen itse hankkimaan ja kustantamaan. Jakeluohjeesta poikkeaminen käsitellään asiakaskohtaisesti erityislupakäsittelyn kautta.

Terveydenhuollolla ei ole velvollisuutta luovuttaa asiakkaalle sellaisia omahoitotarvikkeita, joiden tarve on todettu muualla kuin julkisessa terveydenhuollossa. Julkinen terveydenhuolto ei myöskään ole velvollinen korvaamaan omahoitotarvikkeita, joita henkilö tai vakuutuslaitos on tilannut suoraan tavarantoimittajalta. Omatoimiseen sairaanhoitoon käytettävien omahoitotarvikkeiden myöntämisen edellytyksenä on siten voimassa olevien ohjeiden mukainen terveydenhuollon ammattihenkilön laatima kirjallinen lähete sekä yksilöllinen hoitosuunnitelma. Yksityissektorilla kirjattu lähete tai hoitosuunnitelma tarkistetaan ennen toimeenpanoa.

Pitkäaikaispäätöksellä laitoksessa olevalle ei luovuteta tarvikkeita omahoitotarvikejakelusta. Kodinomaisessa ympäristössä (esim. palvelutalot) asuva asiakas sen sijaan on oikeutettu saamaan omahoitotarvikkeet hoitosuunnitelman mukaisesti.

Omahoitotarvikkeet ovat asiakkaalle maksuttomia.

1.1 Lähete omahoitotarvikkeisiin

Omahoitotarvikkeisiin tarvitaan aina lähete. Lähetteen omahoitotarvikkeisiin tekee terveydenhuollon ammattilainen jakeluohjeen huomioiden. Mikäli asiakkaan hoitoon tulee myöhemmin muutoksia, jotka vaikuttavat hoitotarvikkeiden laatuun tai määrään, tarvitaan aina uusi lähete.

Omahoitotarvikkeita koskevassa läheteessä tulee näkyä:

- Lääketieteellinen syy (ICD-10:n mukainen koodi sen sairauden mukaan, minkä vuoksi hoitotarvikkeita esitetään annettavaksi). Tarvittaessa täydentäviä diagnooseja
- Voimassa oleva lääkitys
- Arvioitu kesto hoitotarvikkeille (pysyvä tai väliaikainen)
- Tuote / merkki sekä välttämättömät REF numerot
- Tuotteiden määrä. Täytettävä aina yksityiskohtaisesti määrä/vrk tai vko tai kk
- Tarvittaessa koko, esimerkiksi insuliinikynäneulan pituus
- Poikkeusperustelu. Perustelu sille, miksi ohjeen mukainen määrä ylitetään. Tämän jälkeen jakeluohjeesta poikkeaminen käsitellään asiakaskohtaisesti erityislupakäsittelyn kautta
- Hoitopaikka, etenkin jos hoitopaikka on muu kuin oma terveysasema
- Terveydenhuollon ammattihenkilön allekirjoitus, yhteystiedot.

Puutteelliset lähetteet palautetaan lähettävään yksikköön.

1.2 Asiakkaiden rekisterinpito

Asiakkuus ja kaikki asiakkaan saamat omahoitotarvikkeet ja niiden määrät kirjataan käytössä olevaan potilastietojärjestelmään.

1.3 Tilaaminen

Omahoitotarvikkeiden tilaaminen ja toimitus tapahtuu keskitetyn omahoitotarvikejakelun kautta ensisijaisesti sähköisen tilauslomakkeen avulla tai vaihtoehtoisesti puhelimitse.

2 Diabeetikon hoitotarvikkeet

Diabetestarvikkeita jaetaan pääsääntöisesti vain niille asiakkaille, joilla on diabetesdiagnoosi. Läheteet hoitotarvikkeista tehdään terveydenhuollon ammattihenkilön toimesta.

2.1 Verensokerimittarit

Asiakkaalle luovutetaan käyttöön yksi perusmittari. Jos asiakkaalla on käytössä useita eri mittareita, hän saa tarvitsemansa mittaliuskat yhteen mittariin. Verensokerimittareita annetaan ja vaihdetaan tarvittaessa.

Ruokavaliohoitoisten diabeetikkojen verensokeriseuranta tapahtuu ensisijaisesti terveysasemalla tehtävien vastaanottokäyntien yhteydessä.

Lasten kohdalla yksilöllinen tarvearvio mittaritarpeesta tehdään aina erikoissairaanhoidossa, jonka perusteella myönnetään tarvittava mittari / tarvittavat mittarit.

2.2 Verensokerin mittaliuskat

Diabeteksen seurannassa tarvittavien mittausliuskojen jakelussa noudatetaan diabeteksen Käypä Hoito -suosituksia.

Jos tyypin 2 diabetesta sairastavan potilaan HbA1c-taso on tavoitteen mukainen eikä potilas käytä hypoglykemioille altistavia lääkkeitä, päivittäisestä verenglukoosin omaseurannasta ei ole osoitettu olevan lisähyötyä. Tällöin verenglukoosi- ja HbA1c-seuranta toteutetaan laboratoriossa esimerkiksi määräaikaikontrollien yhteydessä. Hoidollisesti perustelluista syistä voidaan tyypin 2 diabetesta sairastavalle antaa liuskoja diabeteksen alkuvaiheen hoidon ohjauksen tueksi sekä esimerkiksi glukoositasapainoon vaikuttavien erityistilanteiden yhteydessä. Jos HbA1c-taso ei ole tavoitteen mukainen, liuskojen ohjeellinen määrä on 2-14 kpl / viikko.

Verenglukoosiliuskoja voidaan antaa asiakkaille yksilöllisen tarpeen perusteella tietyissä hoidollisissa tilanteissa, vaikka varsinaisesti diabetesta ei olisi diagnosoitukaan, esim. pelkästään kortisonihoidon aiheuttama hyperglykemia ja eräät syöpähoidot.

Hoitosuunnitelmassa tulee olla kirjattuna hoidon tarve, hoidon tavoite, hoidon toteutus, hoidon keinot (esim. lääkitys, päivittäiset teot, elintapamuutokset ja verenglukoosin mittaustiheys), tuki, seuranta ja arviointi (esim. seuraava vastaanottokäynti mahdollisine laboratoriotutkimuksin). Läheteen omahoitotarvikkeisiin kirjoittaa lääkäri / sairaanhoitaja / terveydenhoitaja, joka vastaa hoidon seurannasta.

2.3 Ketoaineiden mittaliuskat

Luovutetaan yksilöllisen tarpeen mukaan insuliinipuutosdiabeetikoille sekä vaikeaa epilepsiaa sairastaville lapsille erikoissairaanhoidon lähetteen perusteella.

2.4 Verinäytteenottolaite

Luovutetaan hankintasopimuksen mukainen verinäytteenottolaite.

2.5 Lansetit verinäytteenottoa varten

Luovutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti. Verinäytteenottolansettia voi käyttää 1-6 kertaa, tai 1-3:n vuorokauden ajan hyvissä olosuhteissa.

2.6 Insuliiniruiskut ja insuliinikynien neulat

Luovutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti. Pistosvälineiden (neulojen ja ruiskujen) vaihtamista suositellaan joka pistoskerta.

2.7 Insuliinikynät

Kestokäyttöisiä insuliinikyniä luovutetaan takuuajan mukaisesti kutakin pistettävää insuliinilaatua kohti.

Jos insuliinikynä katoaa tai rikkoutuu huolimattomuuden takia, asiakas hankkii uuden kynän itse.

Matkoja varten ei luovuteta ylimääräisiä insuliinikyniä. Varalle annetaan kiinteäneulaiset kertakäyttöruiskut.

2.8 Insuliinipumpputarvikkeet

Insuliinipumpputarvikkeet jaetaan lähtökohtaisesti hankintapäätöksillä valittujen laitetoimittajien suositusten mukaisesti. Jaettavia tarvikkeita ovat infuusiosetit, insuliinisäiliöt, kanyylit ja suojakotelot.

Asiakas hankkii insuliinipumpun erikois- ja lisätarvikkeet (pumppukohtaiset erikoisparistot, vyöt, laukut, valjaat, kiinnitysteipit/kalvot, liimanirrotussuihke/-pyyhe ja ihonsuojasuihke/-pyyhe) itse.

2.8.1 Sensoroivaa insuliinipumppua käyttävien diabeetikoiden sensorit

Jaettavat sensorit ovat viimeisimpien hankintapäätösten mukaisia. Sensoreita jaetaan hankintapäätösten mukaisten valmistajien käyttöaikojen mukaisesti.

Sensoroivaa insuliinipumppua käyttävälle diabetesta sairastavalle lapselle ja nuorelle kirjoitetaan lähete erikoissairaanhoidosta (julkinen terveydenhuolto).

Aikuisille lähete kirjoitetaan erikoissairaanhoidosta, diabeteskeskuksesta tai terveysaseman diabetologin toimesta.

2.8.2 Sensoroiva kudoglukoosin seurantajärjestelmä

Jatkuva kudoglukoosisensorointi on pääsääntöisesti tarkoitettu tyyppin 1 diabetesta tai sitä vastaavaa insuliinipuutosdiabetesta (LADA, pankreatiitin tai haimanpoiston jälkeinen insuliinipuutos) sairastaville potilaille, joilla on monipistoshoido. Jatkuvaa kudoglukoosisensorointia voidaan kliinisen tarpeen perustella harkita myönnettäväksi myös muille insuliinihoitoista diabetesta sairastaville potilaille yksilölliseen tarpeeseen perustuen.

Monipistoshoidossa omaseurantaa toteutetaan 8–15 kertaa vuorokaudessa, jonka vuoksi insuliinipuutosdiabeteksen hoidossa ja hoitotavoitteiden saavuttamisessa kudoglukoosisensorointi on tarpeellinen.

Jaettavat sensorit ovat viimeisimpien hankintapäätösten mukaisia.

Sensoreita jaetaan hankintapäätösten mukaisten valmistajien käyttöaikojen mukaisesti. Sensoroivasta kudoglukoosin seurantajärjestelmästä voidaan siirtyä myös takaisin sormenpäämittauksiin, mikäli hyödyt potilaalle eivät enää toteudu.

Sensoreita annetaan 3 kk välein, 6+6+6+6 sensoria / 12 kk.

Asiakkaan tulee sitoutua tarkkailemaan verensokeriaan eli tekemään sensorointia yli 6 kertaa vuorokaudessa. Vastaanotolla seurataan potilaan sitoutumista hoitoon.

3 Urologiset hoitovälineet

Luovutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti.

3.1 Virtsakatetrit

Virtsakatetrit, kestokatetrit, erikoiskatetrit ja subrapubiset katetrit luovutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti.

Katetrin juurelle voidaan myöntää tarvittaessa sidetaitos ja ihoteippi. Muut hoitavat sidokset ovat omakustanteisia.

3.2 Virtsankeäryspussit/oheistarvikkeet

Virtsankeäryspusseja luovutetaan asiakkaalle keskimäärin 1-2 kpl/vko. Kiinnityslahje luovutetaan asiakkaalle 1 kpl/3kk. Kiinnitysnauja luovutetaan yksi pari /3kk.

Kiinnityslahje, -nauhat eivät ole kertakäyttöisiä, ne kestävät useita pesukertoja.

3.3 Ulkoinen virtsankerääjä

Ulkoisia virtsankerääjiä luovutetaan erikoissairaanhoidon lähetteen mukaisesti.

Toistokatetroiville tai inkontinenssisuojia käyttäville luovutetaan virtsankerääjiä yksilöllisen tarpeen mukaan.

3.4 Inkontinenssisuojat

Virtsainkontinenssissa erotetaan kolme vaikeusastetta. Inkontinenssin diagnoosi ja aste määritetään esitietojen ja kliinisten tutkimustulosten pohjalta.

Aste 1 lievä: virtsa karkaa harvoin tai ponnistettaessa, jolloin asiakas hankkii tuotteen itse.

Aste 2 keskivaikea: keskivaikeassa inkontinenssissa virtsa karkaa useita kertoja päivässä ja määrä on n.1,5 dl kerrallaan.

Aste 3 vaikea: virtsa karkaa asennosta huolimatta koko ajan = täysin kasteleva (pidätyskyvytön).

Ennen inkontinenssituotteiden pitkäaikaista käyttöä tulee selvittää, voidaanko inkontinenssia hoitaa tai sen astetta lieventää muilla tavoin (esim. fysioterapia, lääkitys, leikkaus). Tällöin oikeutta omahoitotarvikkeisiin ei välttämättä synny.

Inkontinenssisuojia myönnetään diagnosoiduille, keskivaikeaa ja vaikeaa virtsainkontinenssia sairastaville henkilöille, joilla on diagnosoitu elimellinen pitkäaikainen sairaus tai kehitysvamma, ja jossa virtsainkontinenssi on kestänyt vähintään kolme kuukautta.

Inkontinenssisuojia myönnetään yli 4-vuotiaille muun muassa seuraavien diagnosoitujen pitkäaikaissairauksien hoidossa:

- Kehitysvamma, joka ei mahdollista kuivana pysymistä (lähetteessä oltava selkeästi kastelun mekanismi)
- Virtsarakkoon vaikuttava primäärinen neurologinen sairaus
- Selkäytimen toiminnan häiriintymiseen johtava tila
- Lääketieteellisen hoidon aiheuttama virtsarakon toiminnanhäiriö (lantion alueen syövän, sädehoidon jälkitila)
- Diagnosoitu muistisairaus
- Kotona asuva saattohoitopotilas

Tavanomainen yökastelu ei oikeuta korvauksetta jaettaviin inkontinenssituotteisiin.

Suojia myönnetään pääsääntöisesti 2–4 kpl / vrk.

Asiakkaalla oleva kestopatetri tai subrapubinen katetri voi vaikuttaa myönnettävien inkontinenssisuojien määrään. Inkohousut myönnetään asiakkaalle, joka on kykenevä selviytymään itsenäisesti wc-toiminnoista.

Hyvin suunniteltuna virtsankarkailusuojien tarve ei tavallisesti ylitä kolmea, neljää (3–4) suojaa vuorokaudessa.

4 Ulosteinkontinenssi

Anaalitamponi luovutetaan erikoissairaanhoidon läheteellä. Vaihtoehtoisesti voidaan luovuttaa inkontinenssisuojia, kun ulosteinkontinenssin aiheuttaa pitkäaikainen sairaus / vamma.

4.1 Suolihuuhtelujärjestelmä

Suolihuuhtelujärjestelmä luovutetaan ainoastaan alan erikoissairaanhoidon läheteellä.

5 Avanteenhoitovälineet / -tarvikkeet

Luovutetaan asiakaskohtaisesti erikoissairaanhoidon lähetteen perusteella.

5.1 Suoliavannevälineet

Luovutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti joko suljettu tai tyhjennettävä avannepussi sekä avanteen suojalevy.

5.2 Virtsa-avannevälineet

Luovutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti virtsa-avannepussi ja suojalevy.

5.3 Muut avannetarvikkeet

Luovutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti:

- Suojapasta tai ihonsuojarengas
- Ihonsuojasuihke tai ihonsuojapyyhe
- Liimanpoistosuihke tai liimanpoistopyyhe
- Avannevyö 1 kpl / 3kk.

Avannetarvikeluettelon ulkopuoliset tarvikkeet ovat omakustanteisia.

6 Gastrostomiavälineet

Luovutetaan asiakaskohtaisesti erikoissairaanhoidon lähetteen mukaan. Ravinnonsiirtopumppua ei luovuteta omahoitotarvikejakelusta.

7 Trakeostomiavälineet

Luovutetaan asiakaskohtaisesti erikoissairaanhoidon lähetteen perusteella.

8 Muut katetrit

Luovutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti: rektaalikatetrit, ileostomiakatetrit, imukatetrit ja imupussit/ -letkut.

Imulaitetta ei luovuteta omahoitotarvikejakelusta.

9 Happirikastin ja happipullo

Happihoito aloitetaan erikoissairaanhoidossa, josta luovutetaan lainaksi happirikastin.

Mikäli käyttäjä tarvitsee happea liikkueessaan kodin ulkopuolella, hän vuokraa happipullon itse lääkärintodistuksella.

Omahoitotarvikejakelu luovuttaa asiakkaan käyttöön viikset tai maskin.

Lääkehapen asiakas ostaa itse, mistä hän saa Kelalta korvauksen. Kelan korvausta varten asiakkaan tulee täyttää lomake SV 178 (Suomessa syntyneet lääkekustannukset).

Saturaatiomittareita sekä mittaamiseen tarvittavia oheistarvikkeita ei luovuteta omahoitotarvikejakelusta.

10 Lääkinnällinen pumppu

Itsenäisesti hoidettavan lääkinällisen pumpun käytössä luovutetaan infuusioletku, ruisku ja tarvittaessa adapteri.

Paristoja ei luovuteta omahoitotarvikejakelusta.

11 INR-arvon toteamistarvikkeet

Antikoagulanttihoidon seuranta varten myönnetään vain lapsille (alle 18-vuotiaat) liuskat ja lansetit.

12 Keskuslaskimokatetrin hoitovälineet

Luovutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti steriilit taitokset sekä ihonsuojalevyt.

13 CPAP-tarvikkeet

Luovutetaan lähetteen perusteella yhden vuoden ajalle yksi maski sekä letku. Suodattimia myönnetään 4 kpl / vuosi. Kostutinkammio luovutetaan joka toinen vuosi.

14 Pleuranesteen dreenaussarja

Luovutetaan hoitosuunnitelman mukaisesti.

15 Saattohoito

Asiakkaille, joille on tehty saattohoitopäätös, myönnetään ja luovutetaan jakeluohjeen mukaiset omahoitotarvikkeet, joiden katsotaan helpottavan hoitoa, ja jotka edesauttavat mahdollisimman kivutonta hoitoa saattohoidon tapahtuessa asiakkaan kotona.

Tuotteet, joita ei luovuteta omahoitotarvikejakelusta, löytyvät jakeluohjeen viimeisestä luvusta.

16 Muut omahoitotarvikkeet

Myönnetään ja luovutetaan erityislupakäsittelyn perusteella.

Haavasidokset pitkäaikaiseen haavaan (yli 3kk) luovutetaan asiakkaalle terveysasemalta tai kotihoidon kautta.

Muut haavasidoksiksi luokiteltavat kiinnityssidokset esimerkiksi pyelostomiakatettrin juureen luovutetaan terveysasemalta tai kotihoidosta hoidon yhteydessä.

17 Omahoitotarvikejakelusta ei luovuteta

Seuraavia tuotteita ei luovuteta osana omahoitotarvikejakelua (luettelo ei ole tyhjentävä):

- Vuodesuojat (ns. kroonikkovaipat)
- Poikkilakanat, vuoteen suojamuovit, liukulakanat
- Normaalit hygieniatuotteet kuten shampoo, hammastahna ym.
- Tippasuojat ja lievään inkontinenssiin tarkoitetut suojat
- Ruokalaput / -liinat
- Pesulaput, pesuvoiteet tai kosteuspyyhkeet
- Hygienihaalari
- Terveysiteet
- Suojakäsineet, suojaesiliinat
- Virtsapullot, katetrointisetit
- Steriilit instrumentit
- Pesuemulsiot / -voiteet
- Kaarimaljat
- Nenäliinat, vanu, jne.
- Lääkinnälliset hoitosukat / tukisukat / tukisidokset

- Ihon desinfiointiaineet
- Lääkkeet tai lääkkeenomaiset tuotteet, voiteet, puudutusgeelit, keittosuola, peräruiskeet, haavanhoidossa käytettävät hunajat, haavanhoitoliuokset yms.
- Riskijäteastia
- Lääkeannostelijat kuten dosetit, astman hoitoon käytettävä tilanjatke
- Mittareiden / laitteiden paristot
- Apuvälineet.

Ammattilaisten tarvitsemat hoitotarvikkeet kuten suojakäsineet ja pesulaput kustantaa potilaan hoitava yksikkö.

Versio 3.0
Laadittu ja hyväksytty: 18.5.2026
Hyväksyjä: Laura Kongas